

Pavel Rejholec

Text k přihlášce do výběrového řízení na vedoucího Katedry zvukové tvorby FAMU.

V Praze dne 31.1.2024

e) Koncepce rozvoje studijního programu (oboru) a katedry na následující čtyři roky s ohledem na vytvoření pluralitního prostředí, v němž se studující rozvíjejí na základě svého estetického zaměření, tvůrčích aspirací a svého jedinečného talentu.

Výuka teorie, spojené se zvukovou (či obecně filmovou) tvorbou, proběhla v posledních letech poměrně zásadní proměnou, a to jak v bakalářském, tak i v navazujícím magisterském programu. Oba programy prošly reakreditací, která nebyla pouze formálním aktem, nýbrž výraznou reflexí deseti let zkušeností. Reakreditace nám poskytla prostor pro zamyšlení a posun profilu absolventa katedry. V těsné spolupráci s garantem oboru prof. Jakubem Kudláčem jsme aktualizovali studijní plány a přidali podstatné akcenty celého studia.

Zároveň je třeba zmínit velký rozvoj dalších audio formátů, ke kterému dochází v poslední době a jimž se také v rámci katedry chceme věnovat. Příkladem může být intenzivní boom podcastů, které se staly komplexními zvukově dramatickými útvary se všemi složkami zvuku. Jsou velmi často zpracovávány v imerzních formátech a staly se bezesporu nejprogresivnějším typem samostatné audio tvorby.

Katedru zvukové tvorby tedy vnímáme jako katedru, která přesahuje hranice, dříve vymezené jen filmem, televizí a rozhlasem. Důraz klademe tedy rovněž na autonomní zvukovou tvorbu, například Soundscapes a na interaktivní formáty, jako například VR a herní design. Naším posláním je proto připravit studující tak, aby výborně uspěli v jakémkoli zaměření svého dalšího působení v oboru.

Po úspěšných spolupracích se školami VŠMU a La Fémis chceme pracovat na rozšíření mezinárodního aspektu katedry, zejména skrze vytvoření anglického magisterského programu.

f) Definování profilu absolventa bakalářského a magisterského studia. Definování rozsahu rámcového obsahu osvojených praktických dovedností a teoretických znalostí.

Profil absolventa je klíčový dokument pro porozumění koncepci katedry zvukové tvorby. S ohledem na nedávnou reakreditaci, která probíhala za mého působení na katedře, jsem plně v souladu s aktuálním zněním profilu absolventa jak bakalářského, tak magisterského programu.

Profil absolventa bakalářského studijního programu:

Absolvent bakalářského studijního programu Zvuková tvorba je zpravidla prakticky způsobilý zvukař s přesahem do oblasti filmové teorie a zároveň s dostatečnými diskurzivními znalostmi, aby byl schopen stát se tvůrčí součástí filmového týmu.

Odborné znalosti

Absolvent bakalářského studijního programu

- zná historii estetických teorií, vztahujících se k oboru zvukové tvorby; je seznámen s aktuálními trendy v teoretickém myšlení a rozumí i jejich vztahu ke starším teoretickým koncepcím,
- dobře se orientuje v obecných dějinách světové kinematografie (trendy, estetická paradigmatata, vliv technologického vývoje na podobu filmového umění), jakož i v dějinách české kinematografie,
- rozumí matematickému a fyzikálnímu aparátu, nezbytnému pro porozumění akustickým zákonitostem,
- zná teorii akustiky ve vztahu k problematice zvukové tvorby, zejména vzhledem k akustickému řešení uzavřeného prostoru,
- ovládá zákonitosti hudební akustiky,
- má podrobné znalosti z oboru elektroakustiky, rozumí vlastnostem zvukového signálu, teorii elektroakustických měničů, zvukovým datovým formátům, principům AD/DA převodu, konceptu digitálního zvuku, problematice synchronizace zvuku a obrazu, principům zvukové syntézy,
- zná teorii zvukových spekter (řeč, hudební nástroje), standardy zpracování zvuku ve filmu,
- bezpečně se orientuje v celém produkčním řetězci; preprodukce (příprava od scénáře, výběr lokací, výběr technologií v závislosti na estetických potřebách), natáčení (principy komunikace ve filmovém štábu, čemu věnovat zvýšenou pozornost), postprodukce (organizace činností a logická návaznost jednotlivých fází, dokončovací práce),
- zná široké spektrum možných efektových úprav digitálního zvuku,
- rozumí základům hudební teorie, problematice studiového i živého nahrávání vážné hudby,
- kromě filmových zákonitostí zvukové tvorby (které jsou přirozeným těžištěm studia) absolvent ovládá i specifické principy práce v televizní a rozhlasové tvorbě,
- je zevrubně znalý principů všech profesí, podílejících se na vzniku filmového díla,
- je schopen kriticky analyzovat filmovou řeč, určit dramaturgický smysl zvukové složky v rámci filmového celku,
- je schopen tvůrčím způsobem přinášet dramaturgická řešení zvukové složky filmu, na kterém pracuje, formulovat a případně přetvářet svá východiska v diskusi s filmovým štábem (typicky v kooperaci s režii, střihem a produkcí).

Odborné dovednosti

Absolvent bakalářského studijního programu

- dokáže připravit natáčení z hlediska zvuku (zhodnocení zvukových kvalit lokací, odhalení případných kritických momentů ve fázi scénáře a jejich ošetření, určení produkčních náležitostí v závislosti na estetických očekáváních),
- dokáže spolehlivě vést z hlediska zvuku natáčení malého až středního rozsahu (organizace asistentských činností, kontrola záznamu, průběžné zálohování, atd.),
- je schopen provést vznikající dílo střední komplexity postprodukčním procesem (začišťování dialogů, ošetření ruchové stopy, příprava atmosféry, mixáž, hlasitostní a dynamické úpravy),
- umí pracovat se systémem ProTools a Apple OS X,

- umí pracovat se zařízeními pro příjem zvuku (rekordéry, různé typy mikrofonů, příslušenství),
- dokáže sluchem identifikovat různá spektra, dynamické procesy, hudební intervaly a souzvuky.

Obecné způsobilosti

Absolvent bakalářského studijního programu

- dokáže aplikovat teoretické znalosti estetické povahy v praktické tvorbě,
- má obecné kritické, technické a metodologické dovednosti, nutné pro psaní odborného textu či kvalifikačních prací.

Profil absolventa magisterského programu:

Absolvent navazujícího magisterského studijního programu Zvuková tvorba je zpravidla prakticky výborně způsobilý zvukař s rozsáhlým teoretickým přesahem do oblasti prostorového zvuku, hudebních kompozičních technik, dějin a estetiky filmové hudby.

Odborné znalosti

Absolvent magisterského studijního programu:

- dobře se orientuje v dějinách filmové hudby, rozumí estetické historii hudby ve filmu a dokáže dobře identifikovat dramaturgické zvláštnosti jednotlivých přístupů k filmové hudbě, jakož i k soundtracku jako celku,
- prohloubil si své znalosti estetických teorií, vztahujících se k oboru zvukové tvorby; je seznámen s aktuálními trendy v teoretickém myšlení a rozumí i jejich vztahu ke starším teoretickým koncepcím,
- má funkční pojetí vztahu hudební kompozice a sound designu; rozumí základním kompozičním postupům (variace, opakování, stavba větších formálních celků, kontrast, podobnost) a umí je vhodně aplikovat v oboru sound design,
- rozumí teorii mixáže celovečerního filmu; detailně rozumí jednotlivým aspektům, jako jsou například mezinárodní pásy, finální mastering na MOD Dolby, správa projektů a dat;
- ovládá teoretické základy interaktivní zvukové tvorby, tj. audio tvorby zejména s ohledem na prudce se rozvíjející game design,
- dobře ovládá historii a estetiku prostorových formátů; speciální důraz je kladen na současné prostorové formáty audia (dolby atmos, binaurální audio), které jsou nezbytnou součástí znalostí a kompetencí mistra zvuku,
- rozumí přípravě zvukového mixu pro jednotlivá média jako DVD, BlueRay, televize, CD-audio; rozumí vysílacím normám a formátům jako je Dolby, DCP a další prostorové formáty; stejně tak rozumí i celému postprodukčnímu technologickému řetězci,
- ovládá teorii vícekanálového zpracování zvuku v postprodukcí, jakož i specifika s ohledem na práci se zvukovým prostorem, kombinace kontaktního a postsynchronního zvuku, barevné korekce atd.,
- je schopen tvůrčím způsobem přinášet dramaturgická řešení zvukové složky filmu, na kterém pracuje, formulovat a případně přetvářet svá východiska v diskusi s filmovým štábem (typicky v kooperaci s režii, střihem a produkcí).

Odborné dovednosti

Absolvent magisterského studijního programu:

- dokáže připravit i komplikované komplexní natáčení filmu z hlediska zvuku (zhodnocení zvukových kvalit lokací, odhalení případných kritických momentů ve fázi scénáře a jejich ošetření, určit produkční náležitosti v závislosti na estetických očekáváních),
- dokáže spolehlivě vést z hlediska zvuku natáčení velkého rozsahu (organizace asistentských činností, kontrola záznamu, průběžné zálohování atd.),
- je schopen provést i rozsáhlé a komplikované dílo postprodukčním procesem (organizace postprodukce, začíšťování dialogů, ošetření ruchové stopy, příprava atmosféry, mixáž, hlasitostní a dynamické úpravy),
- dokáže připravit vícekanálový zvukový mix,
- dokáže pracovat se sound designovými nástroji.

Obecné způsobilosti

Absolvent magisterského studijního programu:

- je způsobilý aplikovat teoretické znalosti estetické povahy v praktické tvorbě,
- má obecné kritické, technické a metodologické dovednosti, nutné pro psaní odborného textu či kvalifikačních prací.

g) Definování způsobu výuky vzhledem ke koncepci rozvoje katedry (dílň, ročníkový způsob, po cvičeních, kombinace těchto způsobů apod.).

Výuka na KZT musí spočívat na dvou pilířích, teoretické a praktické části. V části praktické by hlavním pilířem zůstaly dílny. Společná, iniciační dílna pro 1. ročník a poté smíšené, ideálně 3 dílny napříč ročníky. Podmínkou úspěšných realizačních dílen jsou pedagogové, kteří aktivně a úspěšně působí v oboru. V dílnách mají studenti formou buď společných nebo individuálních konzultací možnost řešit jak praktické, tak teoretické problémy.

Multiročníkové společné dílny považujeme za velmi prospěšné, studentům nižších ročníků umožňují lepší vhléd a seznámení se s komplexitou fungování fakulty, studenti vyšších ročníků se učí srozumitelně formulovat svoje názory. Společně mají možnost prezentovat vlastní práce a diskutovat o nich.

V rámci systematického sběru zpětné vazby od studentů KZT jsme vyzorovali rostoucí zájem o strukturovanější obsah dílen (tj. nikoli dílna převážně jakožto platforma pro konzultaci probíhajících praktických cvičení, nýbrž i jako částečně obsahový předmět). Rozhodli jsme se této touze vyjít vstříc a v současnosti připravujeme inovovanou koncepci dílen.

Předměty teoretické lze rozdělit na dvě skupiny. První je teorie, poměrně úzce spjatá s praxí, kde studenti dostávají ideový základ spíše technického charakteru v oborech, které se zvukovou praxí úzce souvisí (elektroakustika, akustika atd.). Druhou skupinu tvoří předměty, které jsou zaměřeny na širší esteticko-filosofický kontext zvukové tvorby, ve kterých se studenti seznamují s texty a koncepcemi, důležitými pro lepší a širší pochopení zvukové tvorby. Tyto předměty (například Teorie zvukové tvorby či Soundtrack Aesthetics) poskytují studentům široký ideový záběr, díky kterému se rozvíjí jejich celková koncepční reflexe

vlastní tvůrčí práce a posiluje se jejich schopnost podílet se na diskurzu vznikajících děl. Funkce teorie vzhledem k praktické tvorbě má totiž radikálně odlišný význam, než v exaktních, či humanitních oborech. Teorie zde neformuluje fixní epistemologický rámec daného média, nýbrž funguje jako inspirační zdroj, který je sice pro dobré umění zcela nepostradatelný, nicméně nikdy není normativní.

h) Definování personální politiky katedry: personální složení (odborníci z praxe, teoretici, profesionální pedagogové apod.).

KZT má v tuto chvíli velmi vyvážený pedagogický sbor. Všichni klíčoví pedagogové (ať už vedoucí dílen nebo pedagogové teoretických předmětů) jsou aktivní tvůrci, podílející se na prestižní tvorbě. Za velmi cenné považují souběžné působení velice zkušených pedagogů spolu s daleko mladšími, zaměřenými na nové formy zvukové tvorby. Naším cílem je v tomto trendu pokračovat, a pokud možno vytvářet na katedře prostředí dialogu mezi různými estetickými přístupy. Za významný považujeme začátek pedagogického působení Anny Jesenské, čerstvé absolventky naší katedry.

Nicméně, katedra soustavně bojuje s nedostatkem úvazků, způsobeným jejich nerovnoměrnou distribucí mezi katedrami. Pro udržení stávající vysoké úrovně pedagogického sboru je naprosto klíčové alespoň částečné narovnání aktuální situace.

i) Návrhy konkrétních forem spolupráce mezi katedrami.

Kromě standardních forem spolupráce, daných samotnou podstatou filmové profese, plánujeme větší rozšíření spolupráce s Katedrou herního designu, kde například počítáme i s možností absolventských výstupů. Chceme také prosazovat, ve spolupráci s Katedrou produkce, aby se organizovaná postprodukce dostala do DNA naší fakulty. Jinými slovy, aby stejnou péči, jakou obvykle věnujeme produkční fázi, dostala i fáze postprodukce. Od tohoto kroku si slibujeme zejména funkční harmonogram postprodukčních procesů, jehož současná absence je největší bolestí studujících naší katedry a obzvláště těch, kteří se chystají absolvovat.

Pavel Pejšovec